

V něm tedy poznávají jakoby za denního světa, sami v sobě však jakoby za soumraku, jak jsme už výše řekli. Je totiž veliký rozdíl, poznává-li se něco v tom rozumu, podle něhož to bylo uskutečněno, nebo samo v sobě - asi jako když správnost čar nebo přesnost obrázců se poznává jinak, je-li postižena rozumem, a jinak, je-li narýsována v písku, nebo jako když se správnost poznává jinak v nepřeměnné pravdě a jinak v duši spravedlivého. Podobně je to pak s ostatním, jako s oblohou mezi vodstvem vrchním a spodním, která dostala jméno nebe, a jako se shromážděním dolních vod a s obnažením země a zřízením bylin a stromů; podobně se stvořením slunce a měsíce i hvězd, se stvořením vodních živočichů, totiž okřídlenců a ryb a plouvoucích oblud, a nejinak se stvořením všeho, co chodí a se plazí po zemi, i samého člověka, aby vynikal nade všecky pozemské bytosti.

To všecko poznávají andělé jinak v Božím Slově, v němž to vše má svoje přičiny a divodý, t. j. ty, pro které to bylo stvořeno, nepřeměnně trvajících, a jinak sami v sobě; ono poznání je jasnější, toto temnější, jako poznání umění proti poznání děl; leč odnášeji-li se tato díla ke cti a chvále samého Stvořitele, tu se jaksi rozhrěskuje jítro v myšli pozorujících.

30. O dokonalosti čísla šest, prvního, které je dáno hodnotou svých zlomků.

Ale vypravuje se o dokonání těchto věcí v šesti dnech, an tentýž den se šestkrát opakuje a to pro dokonalost čísla šest; ne že by Bůh býval potřeboval časového rozpjjetí, jako by nemohl

stvořiti najednou všecko, co by potom přiměřenými pohyby uskutečňovalo čas - ale protože číslem šest je naznačena dokonalost jeho děl.

Číslo šest je totiž prvé, které je dáno svými zlomky, t. j. svou šestinou a třetinou a polovinou, t. j. jednou a dvěma a třemi, jejichž součet je šest. Při této početní úvaze musíme pak rozuměti zlomky jen ty, při kterých můžeme uvéstí jen jmenovatele, jako je polovina, třetina, čtvrtina a další, pojmenované podle nějakého čísla. Tedy když na př. čtyři jsou nějakým zlomkem devíti, nemůže se proto ještě říci, kolikátou částí devíti jsou; o jedniče to však říci můžeme, neboť je devítinou; i o třech ano, neboť je to třetina devíti. Avšak součet těchto dvou zlomků devíti, t. j. devítiny a třetiny, t. j. jedničky a trojky, není ani zdaleka jejím celkem, jenž tvoří devět. Podobně při desíce: čtyřka tvoří jakousi její část; ale kolikátou, to se nedá říci; o jedniče to však říci můžeme; neboť ta je její desetinou. Má i pětinu, totiž dvojku; má i polovinu, totiž pět. Ale tyto její tři zlomky, desetina a pětina a polovina, t. j. jedna a dvě a pět, sečteme-li je, nedávají deset; dávají totiž osm. Naopak součet zlomků čísla dvanáct je převyšuje; má totiž dvanáctinu, t. j. jedničku, má šestinu, t. j. dvojku, má čtvrtinu, t. j. trojku, má třetinu, t. j. čtyři, má i polovinu, t. j. šest; ale jedna a dvě a tři a čtyři a šest nedává dvanáct, nýbrž více, totiž šestnáct.

To jsem uznal za dobré krátce připomenouti, abych vysvětlil dokonalost čísla šest, které, jak řečeno, je první, které je samo dáno součtem svých zlomků; a v něm Bůh dokonil svoje díla.

Proto nesmíme podceňovat číslo, jehož velká závažnost vysvítá pozornému čtenáři z mnoha míst svatých Písem. Ne nadarmo bylo řečeno ve chválách Božích: „Všecko jsi uspořádal podle míry, počtu a váhy“ (Moudrost 11,21).

31. O sedmém dni, který znamená naplnění a odpočínutí.

Avšak sedmého dne, t. j. téhož dne, opakovaného po sedmé (kteréžto číslo je také jiným způsobem dokonalé), mluví se o Božím odpočínku; při tom se mluví nejdříve o posvěcení. Bůh tedy nechtěl ten den posvětit při žádném ze svých skutků, nýbrž při svém odpočínku, který nemá večera; neboť není žádným tvorem, aby se poznával jinak v Božím Slově a jinak sám v sobě a tak vytvořil jiné poznání jakoby denní a jiné jakoby večerní.

O dokonalosti čísla sedm se arci dá říci mnoho; ale jednak už tato kniha je rozsáhlá, jednak se obávám, abych nezbudil dojem, jako bych chtěl při každé příležitosti ukazovat spíše marnivě nežli účelně svoje věděníčko. Je tedy nutno se mírniti a odvažovat, abych snad, mluvě příliš o čísle, nezdál se nedbatí míry a váhy. Snad tedy stačí, zmíním-li se, že první veskrze liché číslo jsou tři, veskrze sudé čtyři; a ta dvě dávají číslo sedm. Proto se ho často užívá na označení čísla víbec, na př. „Sedmkrát padne spravedlivý a povstane“ (Přísl. 24,16), t. j. kolikrátkoliv padne, nezahyne; čímž nejsou míněny nepravosti, ale soužení, vedoucí k pokore. Podobně: „Sedmkrát za den tě budu chválit“ (Žalm 118, 164), což je na jiném místě vyjádřeno jinak:

„Vždycky bude chvála jeho v mých ústech“ (t. 35,2). A v božských citátech se nachází mnoho takových míst, ve kterých, jak jsem řekl, se klade číslo sedm místo obecného počtu těchtokoliv. Proto bývá často týmž číslem označován Duch svatý, o němž praví Pán: „Naučí vás veškeré pravdě“ (Jan 16,13).

Tam jest Boží odpočínutí, protože se odpočívá v Bohu. V celku ovšem, t. j. v plném dokonání, je odpočínutí; v části však je námaha. Proto se namáháme, dokud poznáváme zčásti, ale až přijde to, co jest dokonalé, zanikne to, co je částečné (1 Kor. 13,9n). Proto také tato Písma zkoumáme s námahou. Zato svatí andělé, po jejichž sboru a společnosti na této námahavé pouti vzdycháme, právě jako se těší věčnému trvání, tak se těší i snadnému poznávání a šťastnému odpočívání. Pomáhají nám arci bez nesnáží, protože číste a svobodně duševní pohyby vykonávají bez námahy.

32. O mhnání těch, podle nichž andělé byli stvořeni dříve nežli svět.

Někdo se však může přit říkat, že slovy „Buduž světlo, a stalo se světlo“ nejsou označení andělů, ale že po jeho soudu nebo učení bylo tehdy stvořeno jakékoli hmotné světlo, kdežto andělé že byli stvořeni dříve, nejen před oblohou, která jsouc stvořena mezi obojím vodstvem, byla nazvána nebem, ale i před tím, o čem stojí psáno: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi“; a že slova „na počátku“ nejsou míněna v tom smyslu, že toto bylo stvořeno nejdříve (když předtím stvořil anděly), ale v tom, že všechno